

DEN NORSKE ADVOKATFORENING

HOVEDSTYRET

Kristian Augusts gate 9, 0164 Oslo
Telefon 22 03 50 50 Telefaks 22 11 53 25

Dato: 28-08-2003

Nærings- og handelsdepartementet

Vår ref.: #9860v1

Boks 8014 Dep.
0030 Oslo

Deres ref.:

Sendes også som e-post: postmottak@nhd.dep.no

HØRINGSUTTALELSE - FORSLAG TIL NY MINERALLOV

Vi viser til departements ekspedisjon av 26. mai 2003.

Saken har vært forelagt Advokatforeningens lovutvalg for tingsrett bestående av Tor N. Rekve, leder, Harald Brørby, Rolf Christensen og Jarle W. Holstrøm.

Utvalget har avgitt følgende uttalelse:

I **GENERELT.**

Advokatforeningen er tilfreds med de endringer og justeringer som er foretatt i forhold til det tidligere forslag til ny minerallov, jfr NOU 1996:11 og Ot.prp. nr 35 (1998 –1999).

Advokatforeningen er enig i at man opprettholder skillet mellom mutbare og ikke-mutbare mineraler. Det er heller ikke innvendinger mot den foreslåtte fri leterett og de vilkår som er foreslått for gjennomføring av leteretten.

De bemerkninger som er listet opp nedenfor knytter seg til prioritetspørsmål for rett til utvinning og erstatningsreglene for ikke-mutbare mineraler.

II **PRIORITETSSPØRSMÅL.**

Den som vil sikre seg rett til undersøkelse av ikke-mutbare mineraler må inngå avtale med grunneieren, jfr lovforslagets § 9. Bare for det tilfelle at avtale ikke kommer i stand kan det søkes om ekspropriasjon.

Den som har fått avtale om undersøkelse eller meddelt rett til ekspropriasjon har førsterett til utvinning. Det fremgår av lovforslagets § 26, jfr § 36, 2. ledd.

Begrunnelsen for at den som har førsterett til undersøkelse også bør ha prioritet for utvinning knytter seg til hensynet til prospektørens rettigheter. Det er som oftest forbundet med store utgifter å foreta en fullstendig undersøkelse for å lokalisere forekomster og avgjøre om den er drivverdig. Sådanne omkostninger bør etter departementets oppfatning medføre prioritet ved avtale eller samtykke til ekspropriasjon for utvinning.

Advokatforeningen er enig i departementets prinsipielle syn, og normalt bør undersøker med førsterett også ha prioritet til utvinning.

Det kan imidlertid tenkes at både individuelle forhold ved undersøker, samfunnsmessige hensyn og hensynet til grunneier bør tilsi at andre enn undersøker med best prioritet får rett til utvinning. Prospektørens kostnader må i et slikt tilfelle kunne kreves refundert, dog mot at prosjektets materiale og resultatet av undersøkelsene blir stillet til den valgte utvinningsdisposisjon.

Uenighet om prosjektkostningene bør i tilfelle avgjøres ved skjønn og på valgt utvinningskostnad.

Hensynet til grunneier kan også tilsi en slik løsning. Dersom grunneier etter lete- og undersøkelsesfasen ser seg tjent med å involvere seg i et utvinningsprosjekt, bør han få anledning til det på ellers like vilkår. Dersom grunneier ikke lykkes i å få til en avtale om deltakelse i prosjektet, og enten undersøker eller utvinner søker om ekspropriasjonstillatelse, vil grunneier kunne ta opp sin anmodning om deltakelse overfor den myndighet som skal avgjøre ekspropriasjonssøknaden og kreve at ekspropriasjonstillatelsen blir gitt på det vilkår at grunneier på ellers like vilkår får anledning til å delta i utvinningen.

Det bør i lovteksten, eller i alle fall i lovforarbeidene, gis føring for at denne rett bør tilligge grunneier.

III ERSTATNINGSUTMÅLINGEN.

1. *Etter lovutkastets § 37 skal grunneiers verdi av ikke-mutbare mineraler, og som utvinnes, settes til en avgift pr utvunnet enhet (tonnøre). Grunnlaget for bergningen av tonnøret skal bygge på markedspris.*

Siden det ikke er sagt noe om grunnlaget for beregning av markedsprisen, vil denne måtte bestemmes etter ekspropriasjonsrettslige prinsipper, jfr lovutkastets § 35, 1. ledd.

2. *Erstatning for naturressurser – herunder masser og andre ikke-mutbare mineraler – skal ved ekspropriasjon følge regelen i vederlagsloven av 06.04.1984 nr 17 § 6.*

I Fosen-saken har Høyesterett tolket § 6 slik:

- *Formålet med å endre loven til den lovtekst vi i dag har var å få fastslått at bruksverdiestatning for naturressurser som eksproprianten nyttiggjør seg skal utmåles ut fra verdien på ekspropriasjonstidspunktet, jfr "dagens pris". Derimot var det ikke meningen å endre reglene om at det er et vilkår for erstatning at utnyttelsen av ressursen er påregnelig på grunneiers hånd.*
- *Kravet til påregnelighet innebærer at det må fremstå som overveiende sannsynlig at den aktuelle grunneier vil åpne massetak o.l. for å få tak i naturressursen, og at det etter omstendighetene er et marked for ressursen sett bort fra det behov som ekspropriasjonen betinger.*

I rettspraksis om massetak har det vært antatt at det skal svært meget til for at en grunneier kan dokumentere påregnelighet. Stort sett er erstatning begrenset til de tilfeller hvor man står overfor et åpnet massetak.

3. *Dersom vederlagsloven § 6 skal legges i bunn for bestemmelse av markedsverdien, vil etter ovenstående grunneiers erstatningsposisjon bli meget svak. Advokatforeningen oppfatter imidlertid lovforslaget slik at når skjønnets skal basere erstatningen på normal og alminnelig markedsverdi, er det den alminnelige pris som oppnås ved salg av det produserte ikke-mutbare mineral som skal legges til grunn. Det må være et gjennomsnittsbetrag basert på sammenlignende priser med hele landet som "distrikt". Denne fremgangsmåte har for øvrig vært benyttet ved prissetting av en annen naturressurs – fastsettelse av erstatning ved ekspropriasjon av fallverdier ved utbygging av vassdrag til elektrisk kraftproduksjon. Prinsipielt er det ikke forskjell på omsetningsverdien av en naturressurs som ikke-mutbare mineraler og fallverdier.*
4. *Lovforslagets erstatningsbestemmelse i § 37, 1. ledd bør ta høyde for ovennevnte presisering av begrepet "markedsverdi". Alternativt må det fremgå av lovforarbeidene at Fosen-sakens påregnelighetsbetraktning ikke kan komme til anvendelse som begrensning i grunneiers rett til erstatning.*
5. *Det tilføyes for øvrig at det nedsatte utvalg for å vurdere deler av vederlagsloven også har mandat til å se nærmere på § 6. Utvalgets innstilling vil foreligge i løpet av inneværende år. Ovenstående bemerkninger må harmoniseres til det kommende lovforslag om endring av § 6.*

IV ÅRLIG ERSTATNING - TILKNYTNING TIL FAST EIENDOM.

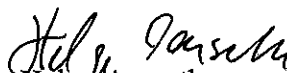
Advokatforeningen er enig med lovforslaget så langt årlig erstatning ikke er knyttet til den faste eiendom. Det er ikke grunn til å ha en særordning for vederlag for mineraler i forhold til andre ressurser, jfr blant annet vannressursloven § 52.

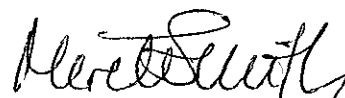
Advokatforeningen tilføyer at en årlig avgift av en viss størrelse kan medføre vansker ved vanlige gårdsbruks generasjonsskifte. Er avgiften knyttet til eiendommen vil den som overtar måtte betale en kjøpesum som reflekterer kapitalisert verdi av tonnøret, eller få arveavgift beregnet etter samme kapitaliserte verdi.

Dette kan medføre så store utbetalinger at det fører til forstyrrelser i ellers tradisjonelle generasjonsskifter, og som verken den enkelte det berører eller samfunnet er tjent med."

Advokatforeningen tiltrer utvalgets uttalelse.

Ærbødigst

Helge Aarseth
leder

Merete Smith
generalsekretær